

## For Silvija Seres er Norge mulighetenes land. - Vi glemmer hvor godt vi har det her

*Publisert i Klassekampen 7. april 2016*

Etter mange år i utlandet ville Silvija Seres tilbake til Norge. Hennes norske ektemann var mer skeptisk til å vende tilbake til fedrelandet, men Silvija var sikker.

- Jeg ville tilbake. Litt på grunn av familien, men også fordi jeg tror Norge er stedet å være hvis man vil kombinere karriere og barn.

Hun har tidligere snakket om hvordan likestillingspolitikken her til lands er et av våre beste konkurransefortrinn for å tiltrekke oss de beste hodene. Seres har bodd og jobbet i England, USA, Saudi Arabia, Frankrike og Kina. Hun vet hva hun snakker om.

- Særlig for kvinner er Norge bra, men også for menn. Det er noe med livsbalansen her. Vi skjønner ikke helt hvor unikt det er.

Den norske likestillingspolitikken har hatt større betydning for Seres enn de fleste. Da regjeringen i 2005 vedtok at det skal være 40 prosent av begge kjønn i styrene i alle allmennaksjeselskaper var det flere som ville ha tak i kvinnen som da var direktør for forretningsutvikling i Fast Search & Transfer. Både selskapet og Seres var synlige. Først var det Opera Software som ville ha den kvinnelige teknologen i styret sitt, kort tid etter spurte også Norsk Tipping og Aschehoug. I tillegg kom noen mindre teknologiselskaper.

### Sa opp jobben

Styrearbeid var både spennende og tidkrevende. Seres sluttet i jobben i Microsoft og ble styreproff. Nå deler hun tiden sin i tre: En tredjedel av tiden bruker hun på en rekke styreverv, en tredjedel bruker hun som investor i små teknologibedrifter i oppstartfasen. Den siste tredjedelen bruker hun på samfunnsdebatt. For ett år siden ble hun valgt til ny president i Polyteknisk forening, som har som mål «å tilby samfunnspolitiske møter og faglige nettverk som er med til å utvikle samfunnet og den verden vi lever i».

- Jeg ønsker mer debatt om hvordan den teknologiske utviklingen påvirker samfunnet. Hva har det for eksempel å si at store multinasjonale selskaper eier stadig mer av jordens data og regnekraft? Samfunnet reagerer alt for sakte og alt for forsiktig.

Hun tror en del vegrer seg for å delta i debatten.

- Teknologene tenker at teknologiens samfunnskonsekvenser ikke er deres felt og samfunnsvitere og andre tenker at de ikke kan nok om teknologien til å uttale seg. Det fremstår som komplisert, men det er uhyre viktig at vi begynner å diskutere konsekvensene av for eksempel roboter. Helst før de har tatt over jobbene våre.

### Kremkommunisme

Under oppveksten i Jugoslavia var ikke den offentlige debatten mye å skryte av. Rundt middagsbordet hjemme diskuterte familien politikk og annet, men Seres og den fire år yngre søsteren lærte tidlig å skille mellom hva man kunne si offentlig og hva man bare kunne si privat. Hun ser likevel tilbake på en fin barndom.

- Jeg hadde en så rik barndom det går an å få. Det var nok mye takket være mine foreldre. De var flinke til å gjøre oss nysgjerrige.

Seres-familien tilhørte en ungarsk minoritet, men det var ikke noe Silvija tenke noe særlig over.

- Vi levde i en slags kremkommunisme. Vi kunne reise hvor vi ville og vi hadde det vi trengte. Det var stor grad av likhet, bare politikerne skilte seg ut som en liten rik elite.

Begge foreldrene var akademikere. Faren var professor i matematikk. Han ble tilbudt et gjesteopphold ved Universitetet i Bergen da Silvija var 15 år. To år etter dro også moren og søsteren til Norge. 17 år gamle Silvija ble igjen alene for å fullføre gymnaset.

- Det gikk veldig fint å være alene. Jeg var veldig snill. Kanskje litt for snill.

Hun hadde alltid sett for seg å begynne å studere i Jugoslavia og hadde jobbet hardt for å komme inn på universitetet. Samtidig savnet hun foreldrene og søsteren, og tenkte at hun nå hadde mulighet til å oppleve et annet land, til å leve i Vesten.

– Jeg tenkte at et år eller to i Norge ville være fint, og at jeg alltid kunne reise tilbake til Jugoslavia.

Men i løpet av de første årene i Norge bredte uroen seg i Jugoslavia. Landet hun hadde vokst opp i sluttet å eksistere. Hun bestemte seg for å bli i Norge.

Ikke alt i Norge imponerte Seres. I Jugoslavia var det å være ingeniør og andre tekniske yrker like mye et kvinneyrke som et mannsyrke.

– Kvinneidealene der var påvirket av at både kvinner og menn skulle jobbe. Kvinner måtte konkurrere med menn om de beste jobbene.

Ved Institutt for informatikk ved Universitetet i Oslo var flertallet menn.

– Instituttet var et fantasikt faglig utgangspunkt for å lære informatikk. Men sosialt var det ikke det enkleste stedet å starte i Norge.

Helt gale var det likevel ikke. Nerdene ble Seres første gode venner i Norge, og en av dem har fulgt med resten av livet også. I 2000 giftet hun seg med Andreas. De bodde syv år i Oxford, der hun tok doktorgrad i matematikk og han tok mastergrad i informatikk.

## Lo av Google

– Oxford var inspirerende og utviklende på grunn av sin store tverrfaglighet, men også litt eksentrisk med sin insistering på gamle tradisjoner.

På et lite kjellerkontor med morkent vegg-til-vegg-teppe skulle Seres og syv andre skrive hver sin doktorgradsavhandling.

– Det som slo meg var hvor mange forskjellige måter det er å være flink på. Vi har en tendens til å lete etter en mer A4-modell i Norge. Man skal ha gått på den og den skolen og fult en smal sti. Det er ikke noe galt i det, men jeg tror at vi går glipp av veldig mange folk som tenker unikt.

Det er ikke noe A4 over CVen til Seres. Etter doktorgrad og tre år som Prize Fellow ved Oxford dro hun til Saudi Arabia for å starte det første private universitet for kvinner i landet. Videre dro hun til Silicon Valley. Der jobbet hun for søkemotoren Altavista. Hun og kollegene spiste lunsj sammen med teknologer i Google, og Seres og kollegene lo av at Google trodde de kunne tjene penger på annonser på nettet, mens Google-folkene lo av Altavista manglende evne til å bygge business.

– Google-folkene ler sikkert ennå.

## Vil bestemme

Etter flere utenlandsopphold var ikke drømmen lenger å gjøre akademisk karriere. Silvija ville jobbe med kommersialisering av teknologi, i Norge.

Men her var det ikke stor interesse for matematikeren med doktorgrad fra Oxford. Seres bestemte seg for å ta et år på den franske internasjonale handelshøyskolen Insead.

Det hun husker best er organisasjonspsykologi. Mot slutten av oppholdet ble de testet på hva som var motivasjonsdriverne deres. Silvija visste at hun ikke hovedsakelig var drevet av penger, hun trodde læring og anerkjennelse var det viktigste for henne.

– Men jeg scoret veldig høyt på ønske om innflytelse og det kjente jeg meg ikke igjen i. Men i etterkant ser jeg at det er riktig. Jeg elsker å være med å bestemme og påvirke.

Tilbake i Norge begynte Seres å jobbe i softwareselskapet Fast Search & Transfer. Hennes gruppe hjalp store internasjonale selskaper med å utvikle digitale strategier.

– Dette var tidlig i den digitale krigen. Det var utrolig spennende og svært lærerikt.

## I pose og sekk

Selskapet ble kjøpt opp av Microsoft, og Seres hadde ulike lederstillinger. Hun syns debatten om kvinnelige ledere i Norge er fascinerende.

– I andre land har de kanskje flere kvinnelige toppledere, men disse kvinnene er nesten alltid overklassekvinner som har outsourcet hjemmearbeidet til andre, eller de har valgt å ikke få barn. I Norge kan man faktisk ha begge deler.

Det har Seres. I 2007 kom den første sønnen.

– Vi hadde strevd noen år med å få nummer en, men så ramlet de bare ut. Fire barn på fem og et halvt år.

I dag er barna 3, 5, 6 og 8 år. Det er hektisk, men herlig.

– Jeg må nok bare slå meg til ro med at huset ikke er like ryddig som jeg skulle ønske. Og at det nok ikke kommer til å bli det på noen år heller.

Silvija vil være streng med seg selv, og ikke forvente at barna skal være flink i det samme som henne. Men hun syns det er viktig at de finner noe de er flink i.

– Alle trenger å være god i noe. Det jeg ikke kan finne meg i er at de danker bort livene sine. De har et ansvar for å gjøre noe konstruktivt ut av det kjempegode utgangspunktet de har fått. Jeg er ingen «tigermamma», men jeg vil ikke ha viljeløshet.

– Livet kommer til å gi dem noen dårlige pasninger, slik som det gjør til alle. Da håper jeg de er rustet til å ta imot og stå i det.

– *Hvilke dårlige pasninger har du fått?*

– Som alle andre har også jeg feilet og kommet til kort til tider, og det har vært smertefullt å flytte fra land til land. Det er en veldig opplevelse av tap, ikke bare av omgivelser og venner, men av seg selv. Du må begynne på nytt hver gang, både med å bli kjent med folk, men også med å definere deg selv.

Silvija er lei av det hun kaller «suksesstyranniet».

– Når folk forteller om suksessen sin, så høres den ofte ut som en lineær linje oppover. Men når du får dem til å fortelle den usminkede sannheten, så får du vite at de har gått på trynet igjen og igjen. Det er en nødvendig del av suksess.